

Työ- ja elinkeinoministeriö
kirjaamo@tem.fi
eeva.vartio@tem.fi

Lausunto

1 (3)

26.2.2020

TEM019:00/2019, VN/6449/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle työttömyysturva- ja vuorotteluvapaajärjestelmien toimeenpanon järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Työttömyysturvatehtävien siirrosta työttömyysetuuksien maksajille

Luonnoksen mukaan eräitä työttömyysturvan toimeenpanoon liittyviä tehtäviä (mm. työttömänä ja työssä olon sekä yrittäjyyden ja opiskelun päätoimisuuden ratkaiseminen) siirrettäisiin TE-hallinnolta työttömyysetuuksien maksajille ja näitä tehtäviä (työvoimapolitiittiset lausunnot) keskitettäisiin TE-hallinnossa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo, että kyseisten tehtävien siirto työttömyysetuuksien maksajille on perusteeton ja epätarkoituksenmukainen. Asian valmistelu luonnoksen mukaiselta pohjalta tulee lopettaa. EK perustelee näkemyksiään seuraavilla:

1. Esityksen toteuttamisen haitat olisivat hyötyjä suuremmat

EK pitää lakiluonnoksessa olevaa tavoitetta työ- ja elinkeinotoimistojen toimintaedellytysten parantamisesta sinänsä perusteltuna. Eräiden työttömyysturvaan liittyvien tehtävien siirtäminen työnvälityspalvelujen ”etulinjasta” voisi oikein toteutettuna antaa työnvälitykselle nykyistä paremmat mahdollisuuden yhteen sovittaa työvoiman kysyntää ja tarjontaa.

Valittu toteutustapa on kuitenkin huono, koska sen seurauksena syntyvät haitat ovat hyötyjä suuremmat. Keskeisimmät haitat tehtävien hajauttamisesta liittyvät vakuutettujen yhdenvertaiseen kohteluun, kustannusten kasvuun sekä merkittäviin riskeihin työttömyysturvan etuusmenojen kasvuun ja osin myös työllisyyden heikkenemiseen (katso tarkemmin tämän lausunnon kappale 3).

2. Esityksen keskeinen sisältö päätettiin jo ennen vaihtoehtojen pohdintaa ja niiden vaikutusten arviointia

Asianmukaiseen lainvalmisteluun kuuluu erilaisten vaihtoehtojen rakentaminen ja vaihtoehtojen punnitseminen vaikutusarvioiden pohjalta.

Työelämä
Vesa Rantahalvari

26.2.2020

Pääministeri Sanna Marin hallituksen ohjelmassa todetaan, että hallitus sitoutuu tietopohjaiseen politiikan tekoon sekä systemaattiseen vaikutusarviointiin kaikessa lainvalmistelussa.

EK:n käsityksen mukaan tämän lakiluonnoksen valmistelussa näin ei ole menetelty.

Kuten luonnoksessakin todetaan, muutositteat perustuvat työttömyysturvan työnjakotyöryhmän raporttiin. Kyseinen työryhmä ei raporttinsa perusteella pohtinut lainkaan muita vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia. Työryhmän kokoonpanokin muodostettiin siten, että jo ennakolta oli nähtävissä, mitä työryhmä tulee esittämään. Työryhmässä ei ollut esimerkiksi työelämän osapuolten edustusta.

Työnjakotyöryhmän jälkeen TEM ei ole tosiasiasa selvittänyt käytännössä lainkaan vaihtoehtoisia keinoja asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen, saati selvittänyt huolella niiden vaikutuksia.

Tämä käy hyvin ilmi esityksen kohdassa 3.3. Esimerkiksi työnvälityksestä siirrettävien tehtävien keskittämistä TE-hallinnon sisällä on arvoitu vain "ei...riittäviksi", "ei katsota tehostuvan" ja "ei edistäisi" ilman minkäänlaista analyysiä ja perusteluja.

3. Vaikutusarviot ovat puutteelliset ja osin virheelliset

Luonnoksen mukaan uusien tehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin valtion varoista työttömyysetuuksien maksajille.

Luonnos ei kuitenkaan sisällä kuvausta, saati säädösehdotusta, mitä maksajille korvattaisiin, millä perusteilla, minkä verran ja onko kyse pysyvästä vai siirtymäajan korvauksesta. Koska luonnoksessa ei ole näiden korvausten "hantalappua", uudistuksen kustannustehokuuttakaan ei ole arvioitu.

Luonnoksen mukaan etuusmeno ei muuttuisi. Tätä perusteellaan julkisella toimeenpanotehtävällä, viranomaisvalvonnalla ja muutoksenhakuoikeudella.

Perustelu on huono. Nähtävissä on, että soveltamiskäytäntö muuttuisi etuusmenoaa kasvattavasti. Tämä johtuu siitä, että siirrettäviin tehtäviin liittyy arviointi kysymyksissä, jotka ovat juridisesti ja poliittisesti riidanalaisia. Koska työttömyyskassat ovat yhtä lukuun ottama asiallisesti ottaen ay-liikkeen merkittävässä vaikutuspiirissä, tulkinnat työttömänä olosta, työssä olosta sekä opintojen ja yrittäjätoiminnan päätoimisuudesta muuttuisivat nykyistä liberaaleimmiksi. Tulisi pukki kaalimaan vartijana -ilmiö. Viranomaisvalvonnalla tähän ei pystyttäisi vaikuttamaan, koska Finanssivalvonta ei käytännössä valvo lainkaan etuuksien myöntöpäätöksiä.

Työelämä
Vesa Rantahalvari

26.2.2020

Muutoksenhakuoikeudellakaan ei ole tässä merkitystä, koska myönteisestä päätöksestä ei edes ole valitusoikeutta.

Edellä olevan perusteella myös väite asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun säilymisestä on virheellinen. Sitä lisää myös se, että kyseessä on tulkinta, joka edellyttää työttömyyskassoilta osaamista ja tietoja, jota niillä ei nyt ole. EK pitää ilmeisenä, että seurauksena olisi se, että samalaisissa tapauksissa vakuutetut saisivat erilaisen kohtelun riippuen siitä, ovatko he liittyneet työttömyyskassaan vai ei ja myös sen mukaan, minkä työttömyyskassan jäseneksi ovat liittyneet.

4. Tavoitteet saavutettavissa keskittämällä kyseiset tehtävät TE-hallinnon sisällä

EK:n mielestä luonnoksen mukaista mallia tarkoituksenmukaisempaa olisi toteuttaa uudistus siten, että ko. tehtävät keskitetään TE-hallinnossa yhteen TE-toimistoon (esim. Uudenmaan TE-toimistoon) perustettavan erillisyksikön hoidettavaksi.

Keskittämismallin toteuttamista puoltavat ainakin seuraavat edut:

- alkuperäinen tavoite toteutuu eli TE-toimistoissa voidaan keskittää työvoimapalveluihin
- kansalaisten ovat yhdenvertaisessa asemassa riippumatta siitä, mikä organisaatio toimeenpanee työttömyysturvaa
- ratkaisujen oikeellisuus on helpointa varmistaa
- toimeenpano on helpointa ohjata ja valvoa
- keskittäminen ei vaadi lisärahoitusta ja on kustannustehokkaampaan kuin tehtävien hajauttaminen lähes 30 toimeenpanijalle
- tarvittavien tietojärjestelmien rakentaminen on yksinkertaisinta
- ei muodostu riskiä etuusmenon kasvulle ja työllisyyden heikkeneemiselle.

EK katsoo, että lainsäädännön valmistelua tulisi jatkaa keskittämismallin pohjalta.

Kunnioitavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Ilkka Oksala
Johtaja